

RAKKESTAD KOMMUNE ADMINISTRASJON
Postboks 264
1891 RAKKESTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Irene Tronrud,

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2022 - Rakkestad kommune

Rakkestad kommune har rapportert utfyllende for 2022 og Statsforvalteren registrerer en stor forbedring for overløp fra ledningsnett som er redusert med 70 %.

Rakkestad kommune har alvorlig avvik fra krav i tillatelser i rapporteringsåret 2022, i form av gjentakende brudd på fosforrensekravet.

Så lenge Bodal avløpsnett i Rakkestad kommune ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tillatelser til påslipp, eller avtale om økte påslipp til avløpsrenseanlegget, private eller bedrifter, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Kommunen er i prosess med å utarbeide en tiltaksplan for avløpsområdet.

Rakkestad kommune rapporterer negativ renseeffekt for nitrogen. Det vil si at målinger og beregninger ikke er representative for virksomhetens faktiske utslipp. Det tilføres nitrogen til renseanlegget etter målepunktet for innløpsvann. Rejektvann fra biogass er næringsavfall som må håndteres av anlegg som renser for nitrogen.

Kommunen må søke om tillatelse knyttet til driften av biogassanlegget, da denne aktiviteten i dag er uregulert.

Rapporteringsskjema for 2023 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2023.

Vi viser til egenkontrollrapporter og årsrapport for Rakkestad kommune sitt avløpsnett, Bodal avløpsrenseanlegg og Rakkestad slambehandlingsanlegg.

Avløpsnett til Bodal avløpsrenseanlegg

Rakkestad kommune har rapportert at det er 4 450 innbyggere og ingen fritidsboliger tilknyttet avløpsnettet til Bodal avløpsrenseanlegg. Dette er en økning i antall innbyggere i forhold til det dere rapporterte for 2021, hvor det ble rapportert om 4 400 innbyggere tilknyttet avløpsnettet.

Kommunen har rapportert at avløpsnett til Bodal avløpsrenseanlegg har 2 installerte regnvannsoverløp og 17 installerte nødoverløp. Kommunen opplyser at dere har sanert 4 regnvannsoverløp i løpet av rapporteringsåret. I skjema for årsrapport har dere beregnet at 12 333 m³ urensset avløpsvann ble sluppet ut via overløp til Rakkestadelva i 2022, og at dette tilsvarer om lag 20 kg fosfor. Statsforvalteren bemerker at rapportert mengde fosfor sluppet ut i resipient er rapportert utslipp av 12 kg fosfor for 2022. Kommunen må rapportere riktig ved neste års rapportering.

Mengde urensset avløpsvann i overløp på avløpsnett er redusert med nær 70 % sammenliknet med 2021. Rakkestad kommune rapporterer at det pågår et omfattende saneringsarbeid for å fjerne fremmedvann på avløpsnett, og at dette vil fortsette i lang tid fremover. Kommunen viser til innsendte tiltaksplan, som Statsforvalteren behandler i egen sak med saksnr. 2022/3956 .

Bodal avløpsrenseanlegg

Det er for 2022 rapportert at Bodal avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 606 323 m³ avløpsvann og at 10 848 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 1,76 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Mengde avløpsvann mottatt og behandlet ved Bodal avløpsrenseanlegg for 2022 har økt med 2,5 % sammenliknet med 2021. Videre har avløpsvann som har gått i overløp ved Bodal avløpsrenseanlegg økt med 16 % sammenliknet med tall for 2021.

Bodal avløpsrenseanlegg har gjentakende alvorlige avvik fra rensekravet for fosfor på 93 %. Vektet rensegrad for fosfor er 87,56 % i 2022. Dette er et dårligere resultatet enn for fjoråret hvor vektet rensegrad for fosfor var 92 %. Avløpsrenseanlegget har ikke klart rensekravet for fosfor på 93 % siden det trådte i kraft 01.01.2018. Etter det vi kan se har ikke Bodal renseanlegg hatt en rensegrad for fosfor over 93 % siden 2007.

Bodal avløpsrenseanlegg klarer ikke rensekravet for BOF₅ på 80 % eller maksimal utslippskonsentrasjon på 25 mg O₂/l, og for KOF_{CR} på 85 % renseeffekt eller utløpskonsentrasjon under 125 mg O₂/l for 2022. Dette er en forverring fra 2021, hvor anlegget klarte sekundærrensekravet. Bodal avløpsrenseanlegg har en 100 % - overskridelse for BOF₅ den 26.10.2022, hvor utløpskonsentrasjonen er lik 76,8 mg O₂/l. Rakkestad kommune viser i sin rapportering til at årsaken til at anlegget ikke klarer sekundærrensekravet, er en dårlig prøve 26.10.2023 da anlegget hadde slamflukt. Kommunen rapporterer videre at de ville ha klart sekundærrensekravet bortsett fra denne prøven. Dette stemmer ikke ut fra enkeltanalysene kommunen har rapportert i egenkontrollen. Anlegget klarer ikke kravet for KOF_{CR} i 2022, da 4 av de i alt 24 prøvene overskrider både renseeffektkravet og konsentrasjonskravet.

Utslipp av nitrogen ved Bodal avløpsrenseanlegg er ved 11 av 24 prøver i 2022, høyere enn tilførselen. Disse enkeltprøvene viser negativ renseeffekt for nitrogen, fordi det tilføres mer nitrogen til renseprosessen etter målepunktet for innløpsvann. I henholdt til tillatelsens punkt 11.1 skal målinger og beregninger utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp.

Kommunen har i møte med Statsforvalteren 10. mars 2023 informert om at de sender rejektivann fra biogassanlegget inn på avløpsrenseanlegget etter innløpsprøvetaker. Dette er gir ikke et representativ bilde på virksomhetens utslipp og er et avvik fra tillatelsens punkt 11.1. Videre er det å sende rejektivann inn på avløpsrenseanlegget ikke omfattet av tillatelsen fra Statsforvalteren.

Rejektvannet fra biogassanlegget er et næringsavfall som må håndteres i anlegg som kan rense nitrogen.

Dimensjonerende kapasitet for Bodal avløpsrensaneanlegg er oppgitt til å være 30 000 pe (BOF₅). Dere har rapportert at den målte maksukebelastningen i 2022 var 17 258 pe (BOF₅). Etter vår utregning er maksukebelastningen for BOF₅, når vi ser på enkeltprøve i maksuke 29.09.2022 på 19 912 pe (BOF₅). Dette er langt under anleggets dimensjonerende kapasitet. Rakkestad kommune bemerker i sin rapportering at selv om belastningen inn ligger under anleggets dimensjonerende kapasitet så klarer ikke Bodal avløpsrensaneanlegg rensekravene for 2022. Kommunen påpeker at dette hovedsakelig skyldes fremmedvann.

Rakkestad kommune er i prosess med å utarbeide tiltaksplan for avløpssektoren i kommunen. Denne er til behandling i egen sak hos Statsforvalteren med saksnr.: 2022/3956. Kommunen rapporterer at de har fulgt opp planlagte tiltak i 2022, og at de fortsatt jobber med forbedringer både på ledningsnett, Bodal avløpsrensaneanlegg og i forbindelse med industripløsslipp. Forprosjektet «Utredning av fremtidig avløpsanlegg Bodal RA» pågår.

Rakkestad slambehandlingsanlegg

Anleggets kapasitet er 200 tonn TS per år. Rakkestad slambehandlingsanlegg har i 2022 mottatt og behandlet 192,1 tonn TS, som er nær det samme som i fjor. Av dette ble det produsert 84 601 normalkubikkmeter biogass, som er en liten oppgang sammenliknet med rapporterte data for 2021. 4 230 normalkubikkmeter er faklet og resten er brukt til interne formål.

Slammet fra Rakkestad ble i 2022 disponert til *jordbruksarealer*. Analyser på slam ligger under grenseverdien for tungmetaller (kvalitetsklasse 0, I eller II) i gjødselvareforskriften for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal.

Statsforvalteren minner om at behandling av avløpsslam er å anse som avfallsbehandling. Dette medfører at dersom et slambehandlingsanlegg har kapasitet til å behandle over 75 tonn *våtvekt/døgn*, er aktiviteten omfattet av Industriutslippsdirektivet og BREF Waste Treatment (WT), jf. forurensningsforskriften kapittel 36, vedlegg 1 punkt 5.3 b).

Slambehandlingsanlegg som er omfattet av BREF WT må forholde seg til de forpliktende utslippsnivåene (BAT-AEL) for utslipp (både direkte og indirekte) til vann, samt utslipp til luft. BREF WT ligger her: <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/waste-treatment-0>

Statsforvalteren påpekte i møte med kommunen 10.03.2023 at aktiviteten ved biogassanlegget er uregulert. Kommunen må også søke om tillatelse knyttet til driften av biogassanlegget.

Konklusjon

Rakkestad kommune har rapportert utfyllende for 2022 og Statsforvalteren registrerer en stor forbedring for overløp fra ledningsnett er redusert med 70 %.

Kommunen overholder fortsatt ikke rensekravet for fosfor eller sekundærrensekravet i sin tillatelse. Gjentakende brudd på tillatelsen er alvorlig. Statsforvalteren viser til flere oppfølgende møter med

Rakkestad kommune, det siste avholdt 10. mars 2022, samt prosess knyttet til innsending av forpliktende tiltaksplan i saken.

Vi vil minne om at en tiltaksplan bare er et virkemiddel for at kommunen skal kunne drive i tråd med vilkår i tillatelsen. Det vil si at det er virkningen av tiltakene som er viktig. Det er kommunen selv som må sørge for at riktige og nødvendige tiltak gjennomføres. Så lenge Rakkestad kommune ikke driver i tråd med tillatelsen vil ett hvert nytt påslipp av nye abonnenter, private eller næring, bli betraktet som en forsettlig økning i Rakkestad kommune sitt ulovlige utslipp.

Rakkestad kommune rapporterer negativ renseseffekt for nitrogen. Det tilføres nitrogen til rensesanlegget etter målepunktet for innløpsvann og prøvetakingen gir ikke et representativt bilde av utslippet. Rejektvann fra biogass er næringsavfall som må håndteres av anlegg som renser for nitrogen.

Kommunen må søke om tillatelse knyttet til driften av biogassanlegget, da denne aktiviteten i dag er uregulert.

Vi tar med dette egenkontrollrapportene for 2022 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2023 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2024. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering finnes i vårt skjemabibliotek:

https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/skjema-og-tjenester/miljo-og-klima/avlop---arlig-rapportering/rapporteringsskjema_endelig_oppdatert_statsforvalteren.docx

Egenrapportens data om årlige utslipp for avløpsrensanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2023. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsannlegg/?SectorID=100>

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Irene Tronrud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Rakkestad kommune v/ rådmann